

POSTANOWIENIE

22 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 22 maja 2026 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku J.B.

z udziałem P.B. oraz następców prawnych A.B.: K.B., K.B.1, K.B.2, I.K., A.C., W.B.

o dział spadku po M.B. i A.B.1,

na skutek skargi kasacyjnej J.B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach

z 31 lipca 2023 r., I Ca 193/23,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) ustala, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane z ich udziałem w sprawie.**

[M.O.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 31 lipca 2023 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach w sprawie z wniosku J.B. z udziałem P.B. i A.B. o dział spadku po M.B. i A.B.1, na skutek apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach z 29 marca 2023 r., oddalił apelację (pkt I) oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz uczestników postępowania A.B. i P.B. solidarnie kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów do dnia zapłaty (pkt II).

Wnioskodawca J.B. wniósł skargę kasacyjną od postanowienia Sądu drugiej instancji, zaskarżając to postanowienie w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że wniesiona przez niego skarga kasacyjna ma być oczywiście uzasadniona.

Uczestnicy postępowania złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wnieśli o jej oddalenie oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm przepisanych.

Uczestnik A.B. zmarł [...] 2023 r. i po jego śmierci postępowanie kasacyjne było prowadzone z udziałem jego następców prawnych: K.B., P.B., K.B.1, K.B.2, I.K., A.C. i W.B.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako przyczynę kasacyjną mającą uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał jej oczywistą zasadność.

Na tle tej przesłanki w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie każde naruszenie prawa, nawet oczywiste, przesądza o zasadności skargi kasacyjnej (zob. postanowienia SN: z 15 lutego 2007 r., V CSK 485/06; z 3 marca 2020 r., V CSK 75/19). Sam zarzut naruszenia, nawet oczywistego, określonego przepisu prawa nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, bowiem mimo takiego naruszenia prawa, orzeczenie może być prawidłowe (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 6 listopada 2020 r., III CSK 110/20). Przesłanka „oczywistej zasadności skargi kasacyjnej” nie odpowiada bowiem w pełni przesłance „oczywistego naruszenia prawa” przez wydanie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z 20 lutego 2008 r., V CSK 512/07).

Na gruncie przedmiotowej przesłanki chodzi o szczególne, kwalifikowane, wręcz rażące wypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji (nie zaś sąd

a *quo*, bowiem skarga kasacyjna nie przysługuje od orzeczeń sądu pierwszej instancji), bez wnikliwego wgłębiania się w merytoryczną analizę trafności orzeczenia (postanowienia SN: z 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; z 7 października 2010 r., I CSK 189/10; z 28 lipca 2011 r., I CSK 77/11), o wyraźny i istotny błąd z zakresu prawa procesowego lub materialnego, który może mieć wpływ na wynik sprawy (postanowienie SN z 26 kwietnia 2012 r., II CSK 640/11).

Skarżący upatruje oczywistej zasadności skargi w tym, że Sąd drugiej instancji błędnie, w ocenie wnioskodawcy, nie uznał umowy dożywocia zawartej pomiędzy uczestnikiem postępowania P.B. a spadkodawcą M.B. za mającą charakter pozorny.

Argumenty sformułowane przez skarżącego nie pozwalają przyjąć, że wniesiona przez niego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wywód zawarty w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ma w dużej mierze charakter teoretyczny i sprowadza się do zaprezentowania przez wnioskodawcę w sposób abstrakcyjny, w jaki sposób należy wyklądać art. 83 § 1 k.c. Ponadto, w sposób nieuzasadniony skarżący wskazywał, że Sąd odwoławczy, oceniając ważność umowy dożywocia zawartej pomiędzy M.B. a P.B., powinien uwzględnić, że spadkodawca M.B. pobrał z rachunku bankowego wnioskodawcy łączną kwotę w wysokości 95 560 zł, przeznaczając te środki, za zgodą wnioskodawcy, na pokrycie kosztów utrzymania siebie i matki A.B. Fakt pobrania tych środków nie został bowiem ustalony przez Sąd odwoławczy. Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu wyroku wyraźnie podkreślił, że uznał za niewiarygodne zeznania wnioskodawcy, w których wskazywał on, że udzielał pomocy bratu M.B., który miał mieć dostęp do jego rachunku bankowego a ocena tych zeznań nie została przez wnioskodawcę skutecznie zakwestionowana w postępowaniu apelacyjnym.

Ponadto, Sąd drugiej instancji dokonując oceny ważności umowy dożywocia uwzględnił fakt korzystania przez M.B. ze wsparcia opieki społecznej. Sąd wskazał, że treść decyzji administracyjnych przyznających specjalistyczną pomoc społeczną M.B. i A.B.¹ nie pozwala na odebranie mocy dowodowej zeznaniom świadków, na

podstawie których Sąd pierwszej instancji ustalił, że P.B. wywiązywał się z obowiązków wynikających z umowy dożywocia. Sąd odwoławczy zwrócił również uwagę, że pomoc społeczna została udzielona M.B. i A.B.1 z racji ich dysfunkcji psychicznych, konieczności pomocy w codziennym funkcjonowaniu i to w ograniczonym, godzinowym wymiarze. W konsekwencji Sąd doszedł do przekonania, że nie sposób na podstawie dokumentacji wytworzonej przez właściwy organ pomocy opieki społecznej wyprowadzić wniosku o braku zainteresowania losem M.B i A.B. ze strony rodziny, czy niezaspokojeniu ich usprawiedliwionych potrzeb życiowych.

Podsumowując, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawiono argumentów, które pozwalałyby uznać, że Sąd odwoławczy dopuścił się naruszenia art. 83 § 1 k.c. i to w stopniu prowadzącym do uznania wniesionej przez wnioskodawcę skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Kamil Zaradkiewicz

[M.O.]

[SOP]